

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Ställningstagande avseende EU:s samman- hållningspolitik efter 2027

Ställningstagande avseende EU:s samman- hållningspolitik efter 2027

Ställningstagandet är ett inspel i debatten om utformningen av EU:s sammanhållningspolitik efter 2027 och de EU-fonder som möjliggör utvecklingsinsatser på regional och lokal nivå (Europeiska regionala utvecklingsfonden inkl Interreg, Europeiska Socialfonden+, Fonden för en rättvis omställning).

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner
Beslutad av styrelsen 19 april 2024
Ärendenummer SKR2024/00377

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2024

EU:s sammanhållningspolitik är EU:s viktigaste investeringsverktyg för att uppnå EU:s mål om smart hållbar inkluderande tillväxt. Politiken skapar förutsättningar för regional och lokal nivå att bidra till de EU-gemensamma målen utifrån varje regions särskilda förutsättningar och behov.

Sveriges regioner har ett regionalt utvecklingsansvar som är lagstadgat. EU:s fonder är ett viktigt finansiellt verktyg i genomförandet av detta uppdrag. För regional nivå utgör fonderna en väsentlig del av dagens regionala utvecklingskapital och bidrar till en betydande uppväxlingseffekt när fonderna kombineras med andra regionala utvecklingsmedel. Detta möjliggör konkreta utvecklingsinsatser på lokal och regional nivå som inte hade varit möjliga utan EU:s fonder.

Inför EU:s nya budgetperiod pågår diskussioner om att EU:s budget ska räckas till nya geografiska och tematiska områden. En sådan utveckling kommer att öka konkurrensen mellan olika budgetposter.

I detta sammanhang vill SKR betona att en stark sammanhållningspolitik med en tydlig regional och lokal dimension i EU:s fonder är avgörande för att åstadkomma regional utveckling i Sverige och Europa. En stark sammanhållningspolitik säkerställer att den europeiska agendan är närvarande i hela unionen samtidigt som den förankras och anpassas utifrån regionala och lokala förutsättningar i flernivåsamverkan. Detta bidrar till minskade skillnader i regionernas utvecklingsnivåer samt minskade inomregionala skillnader vilket leder till stärkt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

Med detta ställningstagande som utgångspunkt vill SKR tillsammans med företrädare för förbundets medlemmar på regional nivå bjuda in till en strukturerad dialog med nationell och europeisk nivå för att säkerställa en stark sammanhållningspolitik och ett effektivt genomförande efter 2027.

SKR anser att EU:s sammanhållningspolitik efter 2027 bör präglas av ett tydligt regionalt och kommunalt inflytande och utgå från en platsbaserad ansats där aktörer på olika nivåer arbetar tillsammans för att bygga kapacitet underifrån och där politiken tar ett helhetsgrepp och skapar goda förutsättningar för hela territoriet.

Ett tydligt regionalt och kommunalt inflytande

SKR framhåller att det regionala och kommunala inflytandet måste garanteras och vidareutvecklas i enlighet med partnerskapsprincipen och flernivåsamverkan. Det är de regionalt utvecklingsansvariga som har kunskap om varje regions särskilda förutsättningar och utmaningar. Utformningen av EU:s sammanhållningspolitik måste därför börja på regional nivå med utgångspunkt i det regionala utvecklingsansvaret. Ansvaret för programmering och genomförande ska ligga på regional nivå (NUTS2).

Partnerskapsprincipen måste tillämpas på alla finansiella instrument inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik. Detta säkerställer att regionala och lokala behov är utgångspunkten för utformningen av program och ökar träffsäkerheten i genomförandet av program och insatser. Flernivåsamverkan är avgörande och säkerställer att insatserna på lokal, regional, nationell och europeisk nivå koordineras.

En politik för alla EU:s regioner med en tydlig platsbaserad ansats

SKR anser att EU:s sammanhållningspolitik grundar sig på att alla regioner omfattas oavsett utvecklingsnivå och delar samma målsättningar utifrån territoriella förutsättningar och behov. Detta bör ske utifrån samma utvecklingsagenda för att nå stärkt konkurrenskraft och ökad inkludering i hela unionen. Detta möjliggör strategiska samarbeten mellan olika typer av regioner för att minska innovationsklyftan och bidra till ökad resiliens. Politiken måste skapa förutsättningar för att frigöra potentialen hos samtliga regioner i EU och stödet till de svagare regionerna får inte ske på bekostnad av de starkare regionerna.

Inom ramen för gemensamma europeiska målsättningar ökar politikens relevans, ändamålsenlighet och effektivitet med en förstärkt och vidareutvecklad platsbaserad ansats, med skraddarsydd insatser anpassade efter regioner och kommuners olika utmaningar och förutsättningar utifrån ekonomiska, sociala och territoriella perspektiv.

Som ett led i att förstärka den platsbaserade ansatsen måste jordbruksfonden för landsbygdsutveckling ingå i EU:s sammanhållningspolitik. All utveckling sker inom en regions territorium och för att skapa goda förutsättningar för en positiv utveckling i hela territoriet måste landsbygdsutveckling vara en del av EU:s sammanhållningspolitik och inte behandlas isolerat. Detta skapar också bättre möjligheter till samordning av landsbygdsutvecklingsinsatser på regional och lokal nivå.

En stark gemensam vision för hela EU

SKR vill se en långsiktig politik med en gemensam vision som ger en riktning för hela EU, där gemensamma mål för struktur- och investeringsfonderna tillsammans med andra fonder synliggör hur europeiska målsättningar kan uppnås. Därigenom kan utmaningar mötas vad gäller ett sammanhållet, innovativt, digitalt, grönt och inkluderande Europa som bidrar till fred, demokrati, stabilitet och konkurrenskraft.

Genom det regionala utvecklingsuppdraget, de regionala utvecklingsstrategierna och smart specialiseringsstrategierna förverkligas och konkretiseras visionen med insatser på lokal och regional nivå finansierade av EU:s regionala utvecklingsmedel som ger ett tydligt europeiskt mervärde i EU:s alla geografier.

Ett långsiktigt kapacitetsbyggande med fokus på innovation, förnyelse och samhällsomvandling

SKR anser att EU:s sammanhållningspolitik och dess finansiella verktyg handlar om ett gemensamt långsiktigt kapacitetsbyggande, där EU:s regioner bidrar till strukturomvandling genom att mobilisera aktörer regionalt och lokalt kring samtidens viktigaste strukturella utmaningar.

EU behöver öka den egna förmågan till långsiktigt hållbar utveckling och därför är ett fortsatt fokus på innovation och konkurrenskraft viktigt. EU:s innovations- och tillväxtregioner är acceleratorer för hållbar tillväxt och innovation, en potential som fortsatt bör främjas och tillvaratas.

Via EU:s sammanhållningspolitik byggs kapacitet underifrån på lokal och regional nivå som bidrar till globalt starka värdekedjor i EU och till ett konkurrenskraftigt Europa. Det är lokalt och regionalt som innovations- och företagsfrämjande system skapas och innovationer förverkligas. Det leder till stärkt konkurrenskraft så att EU som helhet kan ta sig an grön och digital omställning.

SKR vill särskilt lyfta fram det långsiktiga perspektivet som helt avgörande i detta utvecklingsarbete. Strukturomvandling tar tid och det är helt nödvändigt att en politik som fokuserar på strukturella utmaningar är långsiktig. Budgeterade medel ska därför inte ses som en reserv vid krissituationer. Istället ska andra nya medel användas och i dessa situationer måste regional nivå ha rådighet över eventuella program-ändringar och överföringar av medel.

Ett verktyg för investering i människor

SKR vill se ett fortsatt fokus på strategiska satsningar på kompetensförsörjning som är en viktig drivkraft för att möta behovet av efterfrågade kompetenser och bidrar till att skapa resilienta regioner och kommuner.

För arbetsmarknadens parter och samhället innebär EU:s politik och strukture reformer inom sysselsättning, sociala frågor, utbildning och kompetens ett viktigt bidrag till att investera i mänskliga resurser och omställning av kompetens. Politiken utgör ett viktigt verktyg för att långsiktigt stärka mänskliga resurser på arbetsmarknaden och bidra till EU:s mål om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

Ett gränsöverskridande samarbete

SKR vill särskilt värna möjligheterna till territoriellt samarbete (Interreg) som innebär att Europas regioner kan komplettera sina styrkeområden och lära av varandra. Gränsregionerna är områden där den europeiska integrationsprocessen kan ge påtagliga positiva effekter för EU:s gemensamma utveckling och bidra till gränslösa arbetsmarknader, en handel fri från gränshinder och innovativa lösningar på gemensamma utmaningar.

Interreg kompletterar de regionala programmen och gör det möjligt för regionala och lokala aktörer att vidareutveckla och skala upp projekt i en internationell kontext. Regional nivåns inflytande i utformning och genomförande är därför en viktig förutsättning för att skapa skräddarsydda program utifrån platsbaserade behov. Den geografiska flernivåstrukturen med gränsöverskridande program, transnationella program och interregionala program som täcker hela EU:s geografi samt möjligheten att samarbeta över havsgränser ska behållas.

En strukturerad kontinuerlig dialog

I processen med att utforma EU:s framtida sammanhållningspolitik anser SKR att det är avgörande att regionerna involveras på ett tidigt stadium. Dialogen måste starta redan på diskussionsstadiet kring utformandet av EU:s budget och förordningar, innan förhandlingarna om partnerskapsöverenskommelsen och programinnehåll påbörjas. Regionala och lokala förutsättningar och utmaningar ska vara utgångspunkten i dialogen och målsättningen är att skapa ökad samsyn i genomförandet.

SKR vill avslutningsvis betona att en strukturerad kontinuerlig dialog mellan regional, nationell och europeisk nivå under hela processen med att utforma EU:s framtida sammanhållningspolitik är helt avgörande för att uppnå ett effektivt och ändamålsenligt programgenomförande.

SKR:s ställningstagande

En aktiv bevakning av medlemmarnas intressen är en av grunderna i SKR:s ändamål. SKR:s ställningstaganden tydliggör vår ståndpunkt i en viss avgränsad fråga och utgör underlag för påverkansarbetet och debatt. Ställningstaganden arbetas fram tillsammans med medlemsföreträdare på regional och lokal nivå och beslutas av SKR:s styrelse.